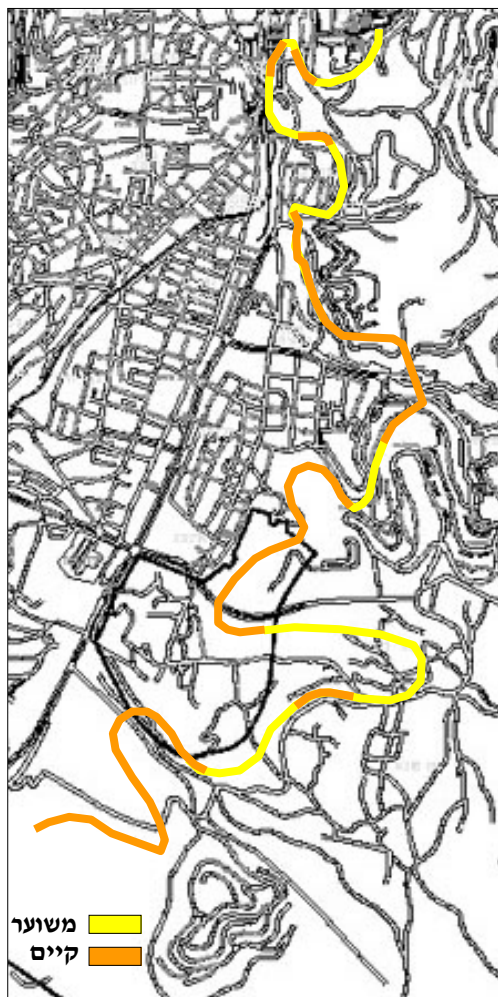

אמת המים התחתונה

The Lower Aqueduct

משוער
קיים

נ.צ.: 17000-17300.12500-13200
גוש: 30152 ועוד
IAA: 27408/0
הכרזת האתר: י- 4923 עמ' 4988 26.9.00
רחוב: דוד רוזיאל, נעמי, המפקד, חטיבת ירושלים, מעלה השלום ועוד
תאור כללי: אמת מים
הקשר סביבתי: אתר בשטח פתוח, אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני

שמות אחרים: אין

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי פתוח
בעלות: ?
מפעיל המקום: אין
שימוש כיום: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני, אתר בשטח פתוח ועוד

גודל: מישתנה
חפירות: ביליג יי ועוד. מחקר: נדלמן י', מזר ע'
ניצפות: בינונית
תיצפות: נמוכה בד"כ

תאור הממצאים:
ראשיתה של האמה, בתחתית הבריכה התחתונה מבין בריכות שלמה, בגובה של כ-765 מ' מעל פני הים. האמה עוברת מרחק של כ-23 ק"מ, כשיעדה- בית המקדש בחר הבית, בגובה של כ-735 מ'. האמה נראית בבירור במדרונות 'גבעת הארבעה' בין שכונת הר חומה ודרך חברון, משם ממשיך תוואי האמה מתחת לכביש הראשי של צור באחר, ארנונה (מלון דיפלומט) בשכונת תלפיות מזרח עד למנהרה שנחצבה לשם כך (ראה כרטיס נפרד, אתר מס' 57). עם יציאתה מהמנהרה, ניתן להבחין בשרידי האמה המקורית, שהובילה מים לביה"מק, ואחרת גבוהה ממנה, מאוחרת, שהובילה מים לנקודה גבוהה יותר – יתכן ולחללי קמרונות ה"ניאה". צפונית למנהרה נראים שרידי האמה בבירור ביער השלום וכן בשכונת אבו משכנות שאננים, שם ניתן להבחין בשרידיה, ומשם, על פני גשר קשתות שעבר שלא נראה כיום) למרגלות הר ציון (סמוך לרח' חטיבת ירושלים) עד לעיר העתיקה האשפות. האמה המשיכה סמוך לרחבת הכותל עד כניסתה להר הבית מתחת לש

מאב-טור ממשיכה האמה לכיוון בריכת הסולטן ל'חוצות היוצר' (גשר) דרך מעבר בחומה בין שער ציון לשער זשלשת.

אמת המים

תקופות: חשמונאית עד עות'מאנית

רמת השתמרות: גבוהה בד"כ (בקטעים ששרדו)
ממצא מיוחד: צינורות חרס משולבים באמה.

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

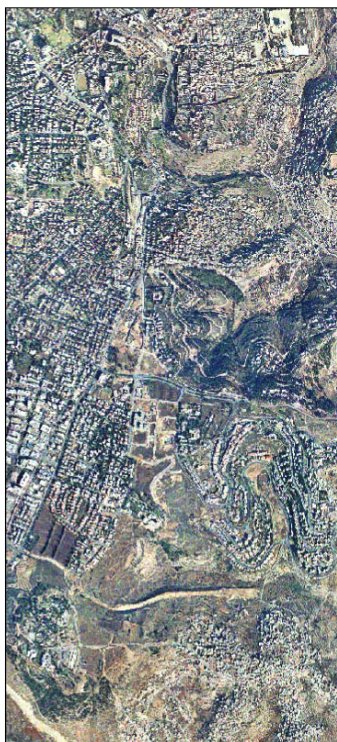

מידע נוסף:

אמת המים התחתונה

The Lower Aqueduct

יחס אתר-סביבה:

(מדרום לצפון): עד גבעת הארבעה תוואי האמה עובר בשטח פתוח והאמה נראית היטב. בכפר צור באחר ובשכונת תלפיות קיימים שרידים בסמוך לבתי מגורים או למבני ציבור (כגון מלון דיפלומט). בשכונת ארמון הנציב עוברת האמה בתעלה חצובה. ביער השלום עוברת האמה בשטח פתוח ומהלכה נראה היטב, גם הודות למצב ההשתמרות הגבוהה. קטעים מהאמה משולבים היטב בטיילת שרובר. בשכונת אבו טור משולבים השרידים בחצרות בין הבתים. סביב בריכת הסולטן כמעט ולא ניתן להבחין במהלך האמה אך במורדות הרציון נראה התוואי בבירור מרח' חטיבת ירושלים. נגישות: נמוכה, למעט 'מנהרת ארמון הנציב' וקטעי האמה המשולבים בטיילת שרובר. תוואי האמה עובר במדרונות שלא הוסדרו בהם שבילי הליכה.

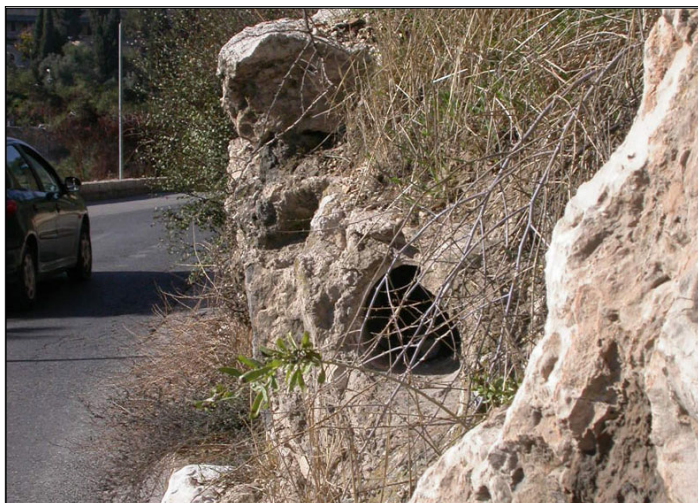
שימור:

מצב השתמרות: מצב השתמרות האמה שונה מקטע לקטע: בשטחים הפתוחים המרוחקים מעט מהמרכז הבנוי מצב שרידי האמה בד"כ סביר, אם כי כמעט ולא בוצעו עבודות שימור או תחזוקה באתרים אלו. באזורים הבנויים, כדוגמת אבו טור, קיימת הזנחה ועזובה. במורדות הר ציון התמוטטה האמה בחלקה ומצבה השימורי גרוע. **טכנולוגיות:** בניית גויל, התקנת אמת מים

מסקנות:

קיימת חשיבות רבה בשמירה על הקטעים השונים של אמת המים בשל ערכה ההיסטורי והטכנולוגי יוצא הדופן. יש לבצע עבודות שימור דחופות באזורים בהם האמה התמוטטה או שעלולה להתמוטט או להזקק. יש לדאוג לתחזוקה קבועה של שרידי האמה כולם. בשטחים בנויים (כפרים, שכונות) ניתן ורצוי לערב את הקהילה בפעילות סביב אמות המים. יש לדאוג לשילוט מתאים. בחלק מהמקומות ניתן להדגיש את תוואי האמה בעזרת שחזור מינימלי. יש לשמור על רצועת הגנה ברוחב של כ- 20 מ' משני צידי האמה. **היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה:** קטע מהמנהרה מוגדר כאתר עצמאי בנספח זה (מנהרת ארמון הנציב, אתר 57). האמה עוברת בסמוך לאתרים רבים: גבעת הארבעה (114), מר אליאס (113), קברים בנחל אצל (58), דיר אבו תור (65), בריכת הסולטן (44), הר ציון (59) ועוד. **יתכונות תיירותיות:** גבוהה, ברמה עירונית

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכני
☐	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

צינור חרס (עות'מאני), משולב באמת המים, מורדות הר ציון

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [106] אתרים: 4,66,75,93,97,100,109,112
Mazar A. The Aqueducts of Jerusalem, Ancient Jerusalem Research, 1975, 79-84

ממלא הנתונים:

תאריך עדכון: קיץ 2003

שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג

אמת המים התחתונה The Lower Aqueduct

אמת המים במורדות הר ציון

סמוך לימנהרת ארמון הנציב

סמוך לייער השלוש

אבו - טור

אבו - טור